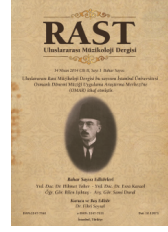

RAST MÜZİKOLOJİ DERGİSİ
Ulusalrarası Müzikoloji Dergisi
www.rastmd.com

1774 TARİHLİ HÂFİZ ABDÜLBAKÎ'YE AİT GÜFTE MECMUASININ İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Fikri Soysal¹
Okt. Mustafa Uğurlu Arslan²

ÖZET

Güfte mecmuaları, müzikolojinin önemli kaynakları arasında yer almaktadır. Güfte Mecmualarının incelenmesi tarihi belge niteliği taşıması münasebetiyle Tarihsel Müzikoloji, nazari konuları içermesi yönüyle Sistematik Müzikoloji'nin ve manzum metinler içermesi yönüyle de klâsik edebiyatın çalışma alanlarına girmekte ve böylece disiplinler arası bir çalışma hüviyeti kazanmaktadır. Mecmua'nın kelime manası farklı hacimlerde değişik tür metinlerden seçilmiş, bir araya getirilmiş (cem edilmiş) eserlerdir. Mecmua adıyla anılan manzum ve mensur pek çok nazım şekli ve türünün yer aldığı yazma mecmuaların bir kısmı araştırmacılar tarafından çalışılmış, bir kısmı ise kütüphanelerin tozlu raflarında çalışılmayı beklemektedir. Güfte mecmualarının sayısı araştırmacıların aktardığına göre yüzlerce'dir. Bu inceleme, araştırılmayı bekleyen önemli mecmulardan birisini ele almaktadır. Çalışılan mecmua Mevlâna Müzesi Kütüphanesi Gölpınarlı Yazmaları 81 numarada kayıtlıdır. İnceleme yapılan eser, rast makamı ile başlar ve hüzzam ile sona erer. 1774 tarihli eserde İtrî'den Hâfız'a Bekir Ağa'dan Müezzîn Çelebi'ye kadar pek çok bestekârın besteleri yer almaktadır. Bu yönüyle eser sahanın araştırmacıları için önemli bir kaynak ve yapılan inceleme ise, eserin literatüre kazandırılması adına önemli bir adım olarak düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, Müzikoloji, Güfte, 18.yy., İtrî.

AN ANALYSIS OF THE LYRICS JOURNAL (MAJMUA) BY HÂFİZ ABDÜLBAKÎ DATED 1774

ABSTRACT

The lyrics journals (majmuas) are one of the most important references in Musicology. Lyrics majmuas are included in the classical literature study areas because from one perspective they represent historical musicology and they have the attributes of being

¹ Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölüm Başkanı. fikrisoysall@gmail.com

² Dicle Üniversitesi BMYO akademik personeli. mustafaugurlum@gmail.com

historical documents. From another perspective they contain theoretical subjects and poetic texts as part of systematic musicology and thus assume the identity of inter-disciplinary study. The word majmua means works of different sizes and from different texts that have been put together (compiled). Some of these majmuas which contain verse and prose articles have been studied by researchers while there is another section that is still awaiting attention of researchers on the dusty shelves of libraries. Researchers have stated that the number of lyric majmuas amounts to hundreds. This research investigates one of the important majmuas waiting for the attention of researchers. The majmua in question is in the Mevlâna Museum Library, Gölpınarlı Manuscripts, Number 81. The work studied starts with the Rast Makam and ends with Hüzam. The work contains compositions of many composers from İtrî, Hâfız and Bekir Ağa to Müezzîn Çelebi. It is considered that this aspect of the work represents an important reference for researchers in this field and that a study of this work is an important step in bringing the work to the focus of contemporary literature.

Keywords: Majmua, Musicology , İtrî, Lyric, 18th Century.

GİRİŞ

Mecmua'nın kelime manası farklı hacimlerde değişik tür metinlerden seçilmiş, bir araya getirilmiş (cem edilmiş) eser demektir. Mecmua adıyla anılan ve kütüphanelerin tozlu raflarında çalışılmayı bekleyen birçok eser bulunduğu bilinmektedir. Mecmualarda ihtiyaçlara binaen; âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, nasihatler, mektuplar, latifeler, ilaç tarifleri (Uzun, 2003), faydalı bilgiler, notlar, tarihi belgelere ek olarak, şarkılar ve türküler de bulunmaktadır. Güfte mecmuaları bu yönüyle Türk Mûsikî Tarihi açısından mühimdir. *Mecmua*, *Mecmuatü'n-Nezâir*³, *Mecmua-i Eş'âr*⁴, *Mecmua-i İlahî*, *İlahiler Mecmuası*, *Güfteler Antolojisi*, *Güfte Mecmuası*, *Beste Mecmuası*, *Beste ve Semai Mecmuası*, *Bestelenmiş Eş'ar-ı Müntehabe*, *Cönk*, *Gazeliyyat Mecmuası*, *Gazel ve Şarkı Mecmuası*, *Hânende Mecmuası*, *Haşim Bey Mecmuası* vb. şeklinde isimlendirilmiş farklı mecmua çeşitleri bulunmaktadır. Bibliyografik çalışma veya başkaca kaynaklarda değerlendirme yapan araştırmacıların aktardığına göre kütüphanelerde bulunan el yazması güfte mecmuası sayısı yüzlercedir (Akdoğan, 1989); (Behar, 1992); (Özcan, 1982); (Uslu, 2006); (Üngör, 1981).

Mecmualar; şarkılar, türküler, bestekârlar, bir takım nazârî bilgiler o dönemin olaylarıyla ilgili notlar içermesi münasebetiyle müzikolojinin kaynakları arasında yer alır (Uslu, 2006). Güfte mecmuaları hangi dönemde hangi şarkılara rağbet olduğunu, hangi makamların daha çok kullanıldığı, dönemin bestekârlarının ve şairlerinin kimler olduğunu aktarmaktadır. Türk Müzikolojisinde ilk güfte mecmuası incelemesi “edebiyat metodolojisi” uygulanarak Nilgün Doğrusöz tarafından çalışılmıştır (Doğrusöz, Hafız Post Güfte Mecmuası, 1993). Güfte mecmuası çalışan müzikoloji alanındaki araştırmacılara rehberlik etmesi adına, karşılaşılan problemler ve çözümleri için Recep Uslu tarafından hazırlanmış “*Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler*” başlıklı bildiri, çalışmamızda benimsediğimiz inceleme metodunun ana hattını oluşturmuştur (Uslu, 2001). Güfte Mecmuaları yazıldığı dönemin bestekârları ve tarihsel olayları hakkında

³ Bir şairin şiirlerine başka bir şair tarafından aynı vezin ve kaftiye ile benzer şiirler yazılmasıdır.

⁴ Şiirler Mecmuası.

belge niteliği taşıyan bilgiler içerebileceği ihtimalinden dolayı öncelikle Tarihsel Müzikoloji, nazari meseleleri, dönemin beğeni ve sanat özelliklerini ortaya koyması bakımından ise Sistematik Müzikoloji'nin alanlarına kaynak teşkil eder. Şair ve şiirle ilgili olması yönüyle edebiyat, sayfa tasarımları, süslemeler, minyatür ve tezhip gibi konuları içermesi yönüyle resim, mürekkep, yazı, kâğıt ve kapak yönüyle günümüzde matbaa ve grafik tasarımcılarının alanlarına giren güfte mecmuaları, disiplinler arası çalışmalara uygun bir kaynak olarak değerlendirilebilir.

Güfte Mecmualarının düzen ve tertibi sunulduğu kişinin önemine göre değişebilmektedir. Örneğin: önemli birine sunulan bir mecmuanın cilt ve tezhibiyle birlikte usta bir hattatın elinden çıkmış olması gerekmektedir. Mecmualarda değişik yazı çeşitlerine rastlanabilmektedir. Şahıslara ait olan bazı mecmualar, kendileri tarafından bitirilememiş ve daha sonra intikal ettikleri şahıslarca bitirilmiş olabilmektedir. Bu durumda yazı çeşitlerine bakmak gerekmektedir. Eğer farklı hat örneği var ise müellif veya müstensihlerde değişiklik meydana geldiği düşünülebilir. Bir mecmuada, eserin müellifi, müstensihi, ferağ kaydı, mecmua içinde geçen tarihler ve isimler, şair ve besteciler, makamlar fihristinin bulunduğu tezhipli zahriye, usul bilgisi, mühürler, haşiye notları, minyatürler, tezhip ve cilt özellikleri çok önemlidir (Al-Muneccid, 1966); (Ateş, 1945); (Çetin, 1991). Yapraklarda yırtılma, kopma, kesilme, mürekkep dökülmesi, silinme, ıslanma ve özellikle ilk ve son varakların kopması durumunda mecmua incelemeleri zorlaşmaktadır. Güfte mecmualarında diğer yazmalarda olduğu gibi mukaddime kısmı, müellifin adı, niçin yazıldığı, yazım tarihi, ithaf edilen kişi gibi bir takım bilgilerin verilmesine dikkat edilmediği aktarılmaktadır (Uslu, 2001). Bu hususlarında güfte mecmuası çalışmalarında doğru tespitleri elde etmeyi zorlaştıran unsurlar olarak sayılması gerektiği kanaatindeyiz.

Müellif eseri bitirip istinsah edilmesi için müstensihe teslim eder. Müstensihin istinsahını bitirdikten sonra eserin sonunda giderek daralan bir üçgen şeklinde ferağ kaydını vermesi gerekmektedir. Bazen müstensih ferağ kaydı düşmeyi unutabilmektedir (Çetin, 1991). Hatta eski ferağ kaydı ile kalabilmektedir. Bu da yeni yazılmış bir eserin eski tarihli bir eser gibi algılanmasına neden olabilmektedir. Eğer böyle bir durumdan şüphe ediliyorsa eserin cilt, kâğıt, yazı, mürekkep özelliklerine bakılması faydalı olacaktır. Bunlara ek olarak eserde kiraat ve semâ kaydı olup olmadığına da bakılması eserin değerini artıracak gibi tavsif işlemini de kolaylaştıracaktır. Güfte mecmuaları kapakları, divanlar ve şiir mecmualarında olduğu gibi yandan açılır şekilde dizayn edilmektedir ancak alttan yukarı doğru açılanlarına da rastlanmıştır (Çıpan, 2010). Uslu'nun belirttiğine göre mecmua sahibi bestekâr ise kendi bestesini bir mahlas ile örneğin: "fakir"⁵ kaydedebilmektedir. Bazı güfte mecmuaları form açısından genellikle kârlar, nâkışlar, semâiler sırasıyla dizilirken makam açısından da rast makamı ile başlanılmasının da adet haline geldiği görülmektedir. Her güftenin başında bestekârı, makamı, usûlü verilmektedir (Uslu, 2001).

Eserin tanıtımı

Çalışılan Mecmua Mevlâna Müzesi Kütüphanesi Gölpınarlı Yazmaları 81 numarada kayıtlıdır. Başta iki sayfadan oluşan, Semâî ile başlayıp Darb-ı Feth ile biten yirmi çeşit usul

⁵ Fakir: Bu kelime tarikat ehli yada alim kişilerce bir tevazu ifadesi olarak kullanılmaktadır. Örneğin: Fuzuli gibi.

ve darplarının ne olduğunu gösteren bilgiler bulunmaktadır. Usul bilgilerinin hemen bittiği yerde (vr. 2a) “sahib-i hafız 1187 fi gurre zi” (Miladi 1774) tarihi ve Abdülbâki tarafından bitirildiği anlamını taşıyan “temmet-ül usûlât Abdülbâki” yazısı bulunmaktadır. Binaenaleyh Hafız Abdülbâki'nin hicri 1187 senesinde eseri yazdığı ve müellifi olduğu söylenebilir. Müellifin vr. 106a'da “1196 senesinde 3 zilhicce cumartesi” günü oğlu Şerif Ahmed'in doğum kaydı mevcuttur. Ayrıca vr. 103a'da “Rıfat Necib 1255” tarihli mühüre rastlanmıştır. Müellifin Mevlevî geleneğinden olduğu iç kapak ve başkaca yerlerde bulunan Mevlevî tarikatının başlığı olan sikke şeklinin içinde yazan “Mevlânâ Hazreti Kıtırmir Cenab-ı Abdülbâki (...)” ifadesinden anlaşılıyor. Kapak yandan açılmakta, bestekâr, terennüm, makam ve usul bilgilerinin kırmızı mürekkep ile yazıldığı görülmektedir. Vr. 3a'da besmele ile başlayıp dua ile biten bir tılsım, vr. 3b'de zahriye sayfasında makam fihristi bulunmaktadır. Fihrist Rast Makamı ile başlayıp ve Hüzam ile sona ermektedir. Eserin fihristinin önceden hazırlandığı ve fihriste göre içeriğin düzenlendiği düşünülmektedir. Eserin içinde ki bazı boş sayfalar bundan dolayı boş bırakılmış olmalıdır. Her makamın hangi sayfalarda olduğu hemen makam altlarına sayfa numaraları yazılarak gösterilmiştir. Eserde İtrî'den Hâfız'a Bekir Ağa'dan Müezzin Çelebi'ye kadar pek çok bestekârın besteleri yer almaktadır. Mecmuanın zahriye sayfasında beş yapraklı (Penç-berk) ve iki dilimli çiçeklerin kuşbakışı ser levhada tanzim edildiği görülüyor. Tâc tezhibinde üçlü tığ ve tığ aralarında bahar dallı desenler kullanılmıştır (Özkeçeci, 1992). Varakların bir kısmı yeni güfte ilaveleri yapabilmek için boş bırakılmış olmalıdır. Bazı varaklar çeşitli sebeplerden dolayı okunamayacak durumdadır.

METODOLOJİ VE SINIRLAMALAR

Yapılan çalışmanın bir güfte mecmuası tanıtımı olması münasebetiyle günümüz araştırmacılarının kolaylıkla istifade edebilmeleri için transkripsiyon işaretleri kullanılmamıştır. Zira müzikoloji araştırmalarında ortaya çıkan bilgileri sistematik biçimde ortaya koyarak günümüz araştırmacılarının anlayacağı kolaylıkta sunulması önemlidir (Doğrusöz, 2001). Şiirlerin veya bestelerin mukayeseleri yapılmadığı gibi bestekârlar hakkında biyografik bilgi, mısraların vezinleri makalenin hacmini büyütmemesi için verilmemiştir. Güfte başlarında ki bestekâr, usul ve makam bilgi tamlamaları olduğu gibi verilmiş olup çözümlene yapılmamıştır. Güftelerin ilk satırı, makamı, bestekârı ve usûl bilgisi güfte adına göre alfabetik olarak verilmiştir. Güftelerin başka bestekârlar tarafından bestelenmiş olup olmadığının incelenmesi bu makaleye dâhil edilmemiştir. Varakların a yüzü ön, b yüzü ise sayfanın arka yüzünü ifade etmektedir. Okunamayan kelimeler (...) şeklinde iki parantez içinde nokta nokta işaretleriyle belirtilerek boş bırakılmıştır. İç kapakta Mevlevî geleneğine tabi olduğu, vr. 2a'da temmet ve tarih kaydı bulunduğundan eserin müellifini ve yazım tarihini belirlemek için kullanılan tekniklere başvurmaya ihtiyaç olmamıştır. Arapça ve Farsça güfteler ve mûsikîşinaslar için inceleme bu makaleye dâhil edilmemiştir. Makam fihristinde bulunan ancak metin içinde hiç adı geçmediği gibi hiç örneği de bulunmayan makamlar bulunuyordu. Bu yüzden makam fihristinde her ne kadar hangi makamın hangi sayfada olduğu bildirilmiş olsada metin içinde açılan makam fasıllarını esas alarak güftelerin makamını tayin ettik.

Usul olduğuna emin olmadığımız (örneğin: semâî) “Usuleş” ifadeleri olmadığı müddetçe usul listesine koymadık. Ancak “Beste-i İtrî” gibi bestekâr olduğu kesin olan isimlere ek olarak bestekâr olduğunu düşündüğümüz isimleri de bestekâr olarak istatistiklere

dâhil ettik. Unutulmuş veya eksik kaydedilmiş olabileceği ihtimaline karşı bazı yerlerde bestekâr olarak geçen bir isim (örneğin vr. 68b Beste-i Haffafzâde), başkaca yerlerde sadece isim olarak bulunmaktadır (örneğin vr. 69a Semâi/Haffafzâde). Dolayısıyla Haffafzâde'nin bir bestekâr olduğunu kesin olarak öğrenmiş olduğumuzdan bu isimlerin geçtiği eserleri de bu bestekâra ait olma ihtimalinden dolayı istatistiklere dahil ettik. Tespit edebildiğimiz ve üstesinden gelebildiğimiz ölçüde makam fihristi ile metin içinde örtüşmeyen bilgileri bilinen nazârî bilgiler çerçevesinde düzelterek yazmaya çalıştık. Örneğin: Fihristte Sabâ Makamı ifadesi bulunurken metin içinde Sabâh Makamı yazılmıştır (vr. 62b). Aralara yanlışlıkla karışan makamlar olduğu görülmüştür ve öylece yazıldıkları yerde incelenmişlerdir. Tespit edilemeyen usul ve makam adları okunabildiği ölçüde olduğu gibi verilmiştir. Bunların detaylı incelemelerini ne anlamlara geldiklerini bu makaleye dâhil etmedik. Fihristte bulunan necdî makamının necdî hüseyini olması gerektiği için (Popescu - Judetz, 2007) düzeltilmiş ve parantez içinde verilmiştir.

BULGULAR VE ANALİZ

Mecmuada elde edilen bilgiler dönemin özelliklerini göstermesi açısından istatistik metotlarıyla ortaya koyulmuştur. Önce zahriye sayfasında bulunan fihrist, daha sonra bestekâr, makam ve usul sayılarına göre grafikler oluşturularak istatistiksel bilgiler verilmiştir.

Tablo 1:Zahriye sayfasında bulunan 48 makam adı ve buldukları sayfa numaralarıyla birlikte verilen fihrist(bkz. Ek 1).

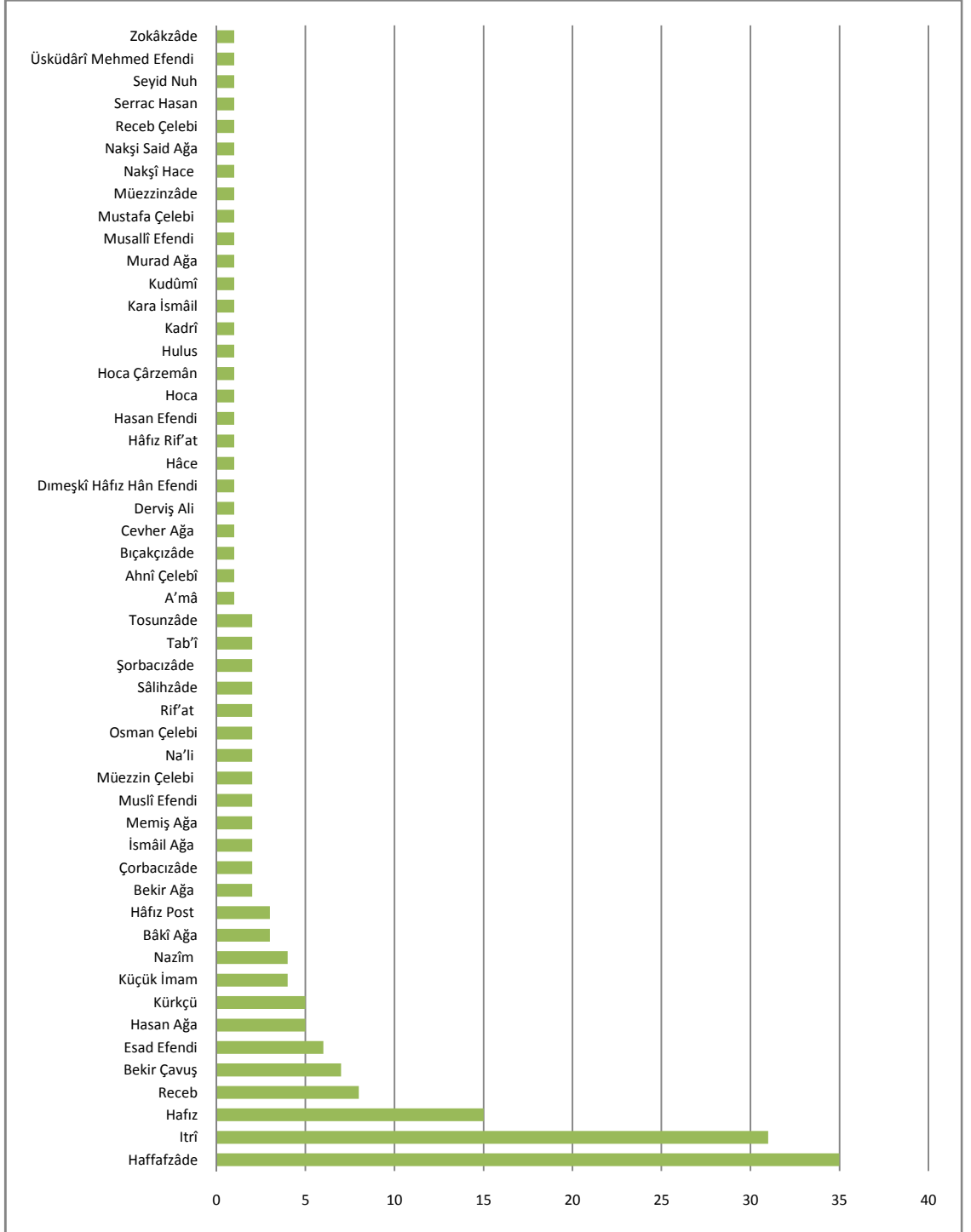
3b

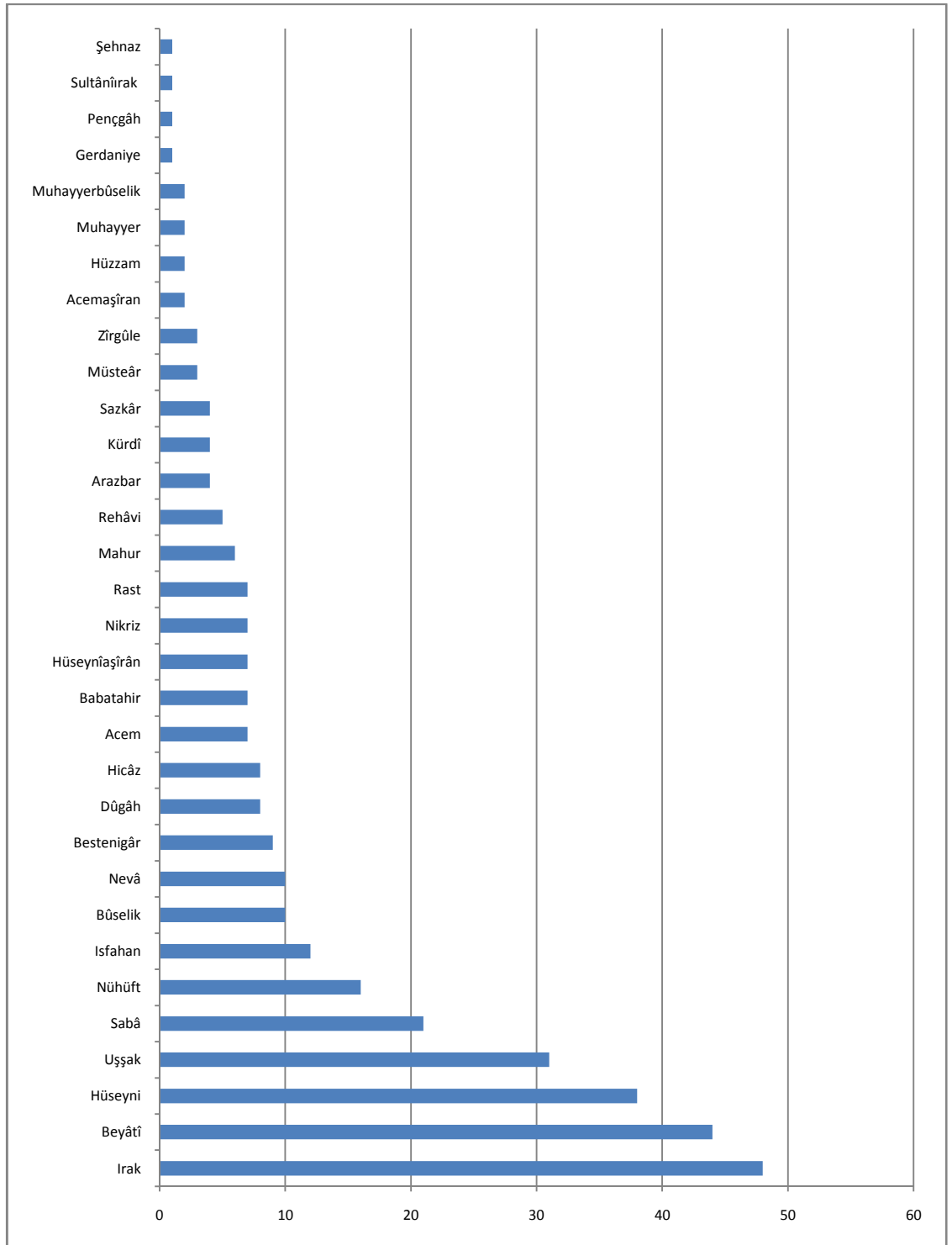
Rast 5	Sazkâr Müberkâ	Yegâh	Rehâvî 9
Pençgâh 12	Nikriz 14	Isfahan 18	Nişâbüri 22
Mahur 23	Selmek	Zavil	Sümbüle Nevâ 26
Uşşak 31	Nevrûz	Şûrî Arap	Bayâtî 37

4a

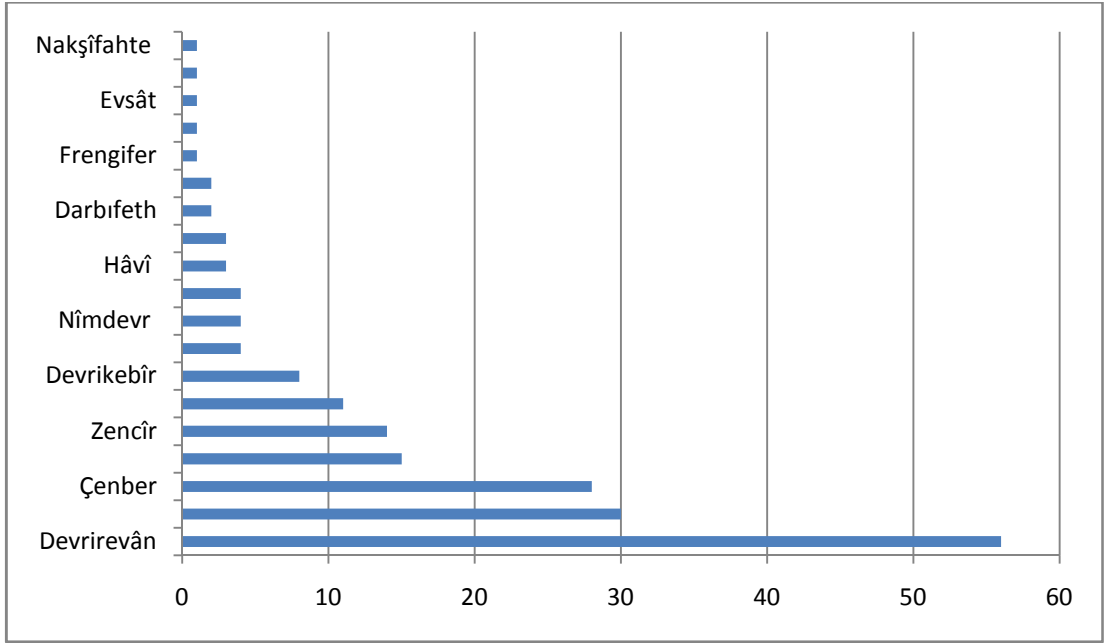
Nühüft 42	Hümâyûn	Nevrûz	Acem 47
Acemaşîran 51	Nihâvend 53	Arazbar 54	Babatahir 57
Dûgâh 61	Kûçek	Necdî (Hüseynî)	Sabâ 63
Çargâh 68	Zîrgüle 69	Hüseynî - Horasan	Bûselik Büzürg 75
Hüseyniaşîran 79	Kürdî 81	Hisâr 83	Hicaz Arabânî 83
Uzzal 82	Şehnâz 87	Gerdaniyye - Zirefkend 88	Muhayyer- Sünbüle 89
Muhayyer – Bûselik 91	Irak 92	Segâh Karcigâr-ı Sultanî 95	Müsteâr 100
Bestenigâr 101	Râhatülvâh 102	Evic 104	Hüzzâm 108

Tablo 2: Bestekârların beste sayılarına göre istatistik.

Tablo 3:Güfte örnekleri bulunan ve en çok kullanılan makam listesi.

Tablo 4:Çeşitli usullerin ne kadar kullanıldıklarını gösteren tablo.

Tablo 5:Güfteye göre alfabetik liste.

Güfte Adı	Makam	Bestekâr	Usul	Vr.
Aceb ol çeşm-i mahmûrum ele meclisde cam alamaz	Uşşak	Bıçakçızâde	Çenber	32a
Aceb ol şuh-ı mümtâzım visâle kâil olmaz mı	Beyâtî			40a
Açıldı gonce-i gülşen niçe gönlüm açılmazsın	Sabâ	Haffafzâde	Devrîrevân	65a
Ah cânım belî yar belî dús belî mîr men	Nikriz	Nakşî Hâce	Muhammes	13b
Âh elinden zülf-i kemendim benim	İsfâhan		Devrîrevân	19b
Âh o kim ol bakışla aklıma verdi helâl	Nühüft		Devrîrevân	44b
Aklım tağılur zülf-i siyah-kârına baksam	Sabâ	Osman Çelebi	Remel	64a
Âlem oldu şâd senden ben esîr-i gam henüz	Beyâtî	Hâfiz	Çenber	37a
Âlemi açdı safâ verdi yine zevk-i gül	Irak	Itrî	Hafif	92a
Alma ey gül andelîbin eşk-i çeşm-i pür-nemin	Hüseynî	Hâfiz	Çenber	70b
Âmed Nesim-i subh-dem	Rast		Düyek	5a
Ârızın vâsf eylerken Gülşen içre gül gele	Hicâz	Ahnî Çelebî	Zencîr	83a
Arz etmedigim yâre meger yâre mi kaldı	Hüseynî	Zokâkzâde	Hafif	70a
Arzetmedigim yâre meger yâre mi kaldı	Rehâvî		Frengifer	10a
Arzu etsem aceb mi zülf-i yâri şâne-veş	Acem	Receb	Çenber	47a
Âşık oldum bin cân ile	Sazkâr	Itrî		7b
Âşık-ı miskin turur çeşm-i cânân ağıladır	Irak	Itrî	Hafif	92a

Âşıkım feryâd-ı âhım âteşin demdir benim	Beyâtî	Nazım	Çenber	37a
Âşiyân-ı murg-ı dil zûlf-i perişânındadır	Irak		Hafif	97a
Aşk ehline âlemde dilâ râm bulunmaz	Kürdî			82a
Aşk elinden âşık-ı câm ile sahba söyledir	Nikriz	Receb	Muhammes	14b
Aşkın alubdur yanımı kurtara bilsem canımı	Irak			99b
Aşkın dil-i âşuftemi sevdâya düşürdü	Rehâvî	Hâfız	Remel	9b
Âteş-i hasretle pür-dâğ oldu cânâ sinemiz	Büselik	Haffafzâde	Çenber	77a
Bahar geçdi yine seyr-i Gülşen eyledin	Uşşak	Itrî	Zencîr	31a
Bahâr olsa yine sahra serâpâ lâlezâr olsa	Babatahir			59b
Bahâr-ı bağ ise maksûd hüsn-i yârî görek	Uşşak	Receb Çelebi		34a
Bakmasam rûy-ı ırkına güneş-i dil yetrelez	Beyâtî	Bâkî Ağa		41a
Başlar kesilür Zûlf-i perişânım ucundan	Irak			94a
Be dergâh-i hudâ mi elem emşeb-i vârem	Beyâtî	Muslî Efendi		40b
Ben 'âşık-ı mahzun-ı perişân unutmâ	İsfahan	Hâfız	Hafif	18b
Ben âşüfte eyledi üftâde kanarya	Irak			98b
Benden o şûha arz-ı hulûs cihân cihân	Nühüft	Hasan Ağa	Hafif	43a
Beni hicrânınla şâyân yeter etdiğin yeter ettiğın	Babatahir			59b
Beni men' eyleme zâhit yürü cânânımdan	Nikriz	Itrî	Hafif	14b
Beni terk etti sultanım kiminle yâr olur şimdi	Uşşak			33a
Beni zincir-i zûlfün bir aceb sevdâya uğratdı	Sabâ	Haffafzâde	Sakîl	63b
Benim âfet-i cihânım yoluna fedâ bu cânım	Babatahir			60a
Benim ey şâh-i devrânım bağışla cürm-i isyanım	Irak	Haffafzâde	Devrirevân	93b
Bezm ehline sâkî bu gün âmâde mi geldin	Hüseynî	Itrî	Muhammes	70a
Bezmime gel sâkî câm ol bana	Kürdî			82a
Bilmem bu benim derdime bir çâre mi yokdur	Uşşak	Haffafzâde		34b
Bîmar-ı aşkın oldu gönül hiç bilir misin	Mahur	Receb	Hafif	23a
Bir âşikem vuslat-ı cânâ ermedim	Uşşak	Haffafzâde	Frenkçin	31b
Bir âh etsem âteşimle yandırırđım âlemi	Beyâtî		Devrirevân	39a
Bir dermân bir yâr-i hem-dem mihibânım var idi	Uşşak	Haffafzâde	Havi	31b
Bir dil ki senin kâkülüne beste degildir	Arazbar			56a
Bir fitne ki var gamze-i çeşm-i siyehinde	Acemaşîran	Itrî	Remel	51a
Bir kahraman-ı süz-ı dil-i cânım mı cânânım mıdır	Arazbar		Devrirevân	54a
Bir kerre iltifatın ile hurrem olmadık	Sabâ	Itrî	Darbifeth	63b
Bir lahza seni kavline sâdik göremem hiç	Nühüft	Haffafzâde	Hafif	43a
Bir lahza seni kuluna sâdik göremem hiç	Hicâz	Hâfız	Remel	83a
Bir serâmed tâze sevdim yeter müjgânı yamân	Irak		Devrirevân	98b
Bir şûha aşıkam bana bin mekr u âl eder	Acem	Rif'at	Hafif	47a
Bir tâzeye dil ver kim olub elifte sâlih	Nikriz			15b

Biz âlüde-i sagâr-ı bâdeyüz yâr	Sazkâr			8a
Bu alem ise rûz-i acep gülistân olur	Rast	Itrî	Haffif	5b
Bu gün bir dilber-i tannâz eder uşşâkına bin nâz	Acem			48b
Bu gün şâdım ki yâr ağlar benim için	Acem			49b
Bu gün şâdım ki yâr ağlar benimçün	Beyâtî			39b
Bu şeb-i 'uşşâkdan olma ...nihân tutmuş	Bestenigâr	Nakşî Said Ağa	Devrirevân	102b
Buldum peyâm-ı lutfile yârin nişânesin	Nühüft	Bekir Çavuş	Haffif	43a
Bülbül dili gül-i ra'nâsınmındır sen benim	Hüseyni			73a
Bülbül terennümde bahâr erdi deyu çün dem be dem	Hicâz	Hâfiz Rif'at		84a
Câm-ı gam nûş etmege bir yâr-i hem-dem bulmadık	Sabâ	Itrî	Devrikebîr	63b
Cânâ bakamam hüsnüne gâyet hazerimden	Beyâtî	Haffafzâde		41b
Cânâna figân-ı dil meyyâl gerekmez	Büselik			76b
Cefâ gördün o şuh nâz verürdün vefâdarken	Hüseyni	Hâfiz	Devrirevân	70b
Cefâdan yüz çevirmiş derd-i gamdan lezzet almışdır	Nevâ			29a
Cevher-i aşkın değil ey dilber pîr-hen	Hüseyni	Hâfiz Post	Çenber	71a
Cevr idüb 'uşşâk-ı râza ey meh-i mihrîbân	Hüseyni		Devrirevân	72b
Cevrinle helâl oldı tenim âh acımazsın	Sabâ			66a
Cism-i yârî pîrehen aldıkça تنها koynuna	Büselik	Itrî	Haffif	75a
Coş sen seyl-i ser-şikem nev-bahâr olsun da gör	Beyâtî	Çorbacızâde	Devrikebîr	37b
Cüdâ etdi beni devrân o şuh-ı nâzeninimden	Nühüft	Haffafzâde	Havi	43a
Çekemem el bebek cevri ederse ol beni bidâtdan	Arazbar	Haffafzâde	Devrirevân	55a
Çemende sünbül zülf-i nigâra benzettim	Uşşak	A'mâ	Zencîr	31a
Çeşmi merdüm küşe-i meyhâne değildir nedir	Irak			94b
Çeşm-i meygûnun ki bezm-i meyde cânân dönderir	Irak	Kürkcü	Çenber	96b
Çeşmin gibi mest olmağîçün cânâ mı düşdün	Nühüft	Itrî	Remel	43b
Çıkageldi bizim ıyşa o büt-i siyah kâkül	Hüseyni	Hâfiz		74a
Çıkarma gönülden ben derd-mendi	Beyâtî			39b
Çıkmaz devûn-ı dilden akdem-i muhabbetin	Beyâtî	Itrî		40b
Çin-i zülfün müşke benzettim hitâsın bilmedim	Hüseyni	Itrî	Devrirevân	70b
Çözme zülfün bendeki diller perişân olmasun	Beyâtî	Haffafzâde	Devrikebîr	37b
Çün illet bîmârî-i mâmeydânî	Uşşak	Nazîm		33b
Dağıtma ey sabâ gıysû-yı yârî	Sabâ	Dimeşki Hâfiz Hân Efendi (Şam)	Düyek	62b
Dâmânına yüz sürmege dil-teşne gedâyım	Uşşak			34b
Dehr olur süzında âhi âteşinimden benim	Acem	Sâlihizâde	Devrirevân	47b
Der yemini piş u menî piş u menî der yemini	Dügâh	Bekir Çavuş		62a
Dil aldı kasd-ı cân eyler	Beyâtî			39b
Dil hüsnüne bin cân ile âşıkdr efendim	Uşşak			33b
Dil nâr-ı firâka yine yansın mı efendim	Zirgüle	Haffafzâde		69a

Dil o şuh-ı bî-vefâdan vuslat ümmidindedir	Irak	Haffafzâde	Devrikebîr	93a
Dil verenler sana ey şuh âkibet serden geçer	Beyâtî		Devrirevân	39a
Dil vermeye bir dilber-i ra'na bulamam hiç	Irak	Haffafzâde		94b
Dil zevk-i gam- ı aşkı tamâm eylemek ister	Beyâtî	İsmâil Ağa	Remel	38a
Dilâ-cünem dilâ-cünem dilâ-cün	Uşşak	Hâce		35a
Dil-i âşufte kim ol anberîn giysuya bağlanmış	Irak	Hâfız	Nimdevr	92b
Dil-i biçâreyi özlerine ol bî-emân gözler	Irak			94b
Dil-i rûyına bakmaktan usansın mı efendim	Hüseyini			72b
Dil-rübâlardan degildir böyle nâlân olduğum	Bestenigâr	Müezzinzâde	Muhammes	103a
Dimâğ-ı câna büyü kâkül anber-şemim aldım	Hüseyini		Devrirevân	71b
Dinle sözümlü sana derim özge edâdır	Irak		Devrirevân	98a
Durmaz işler tâ çiğerde hançerinin yarası	Rast	Itrî	Devrirevân	6a
Duyunca sarılsam sana pîrâhenin olsam	Irak			99b
Düşmesin miskin gönüller zülf-i anber yollara	Hicâz	Kürkçü	Çenber	83a
Düşün gerekse hâne-i dil-i aks-i yârdan	Irak	Itrî	Haff	97a
Efendi fasl-ı bahâr oldu lâlezâra buyur	Irak	Esad Efendi	Zencîr	92a
Egletme ben garibini düşmen şen olmasun	Rast		Haff	6a
Ekşim dökülür hasretle çeşm-i terimden	Hüseyini		(...)	71a
Elem irmezindeyim âh o büyü şimşâda	Hüseyini	Itrî	Muhammes	70b
Emşeb hevesi dil-i hüznüm bikerfet	Hüseyini			73b
Etmezem ikrâr aşkı saklaram cânım gibi	Sazkâr	Itrî		8a
Evvel aldı oğlan	Sabâ			66a
Ey lebleri gonca yüzi gül serv-i bülendim	Beyâtî			40a
Ey nesîmi sihri ki anda yerin var senin	İsfahan	Esad Efendi		20b
Ey peri ruhsâr bilmem ülfetin kimlerledir	Sultânîrâk		Çenber	93a
Ey seher yeli benimçün yâre ağlar diyestün	Irak		Devrirevân	97b
Fenâya verdi bülbül zâr ile gül-zârı duymazsın	Irak		Havi	96b
Figân u zârıma bir gül'izâdır bâis	Uşşak	Haffafzâde	Zencîr	31b
Figânım cevriye zan etme lâyük olduğumdandır	Hüseyini		Çenber	71a
Fikr-i rûhunla hâlimi sorma amân amân	Nühüft	Rif'at	Haff	43a
Gamdan halâs olup dil-i hurerem görür müyüz	Bestenigâr	Haffafzâde	Haff	103a
Gamınla dolmak âlemde çeşmi-ter mi kalmışdır	Babatahir	Hasan Ağa	Devrirevân	58b
Gamze ki keşfederim râzıyım ... olsun	Hüseyini			72b
Gamzen dil-i âşık gibi mest-i ezelidir	Kürdî			82a
Gel ey gül-i ra'na cemâlin gülîstân olsun	Hüseyini			72b
Gel ey nesim-i saba hattı yârdan ne haber	İsfahan	Itrî	Zencîr	18b
Gel gitme dilâ dilber-i ra'nâ öper iken	Beyâtî			38b
Gel külbe-i ahrânıma ey serv-i revânım	Sabâ			65a

Gevher gibi reyân olayım böyle gerekdir	Irak	Itrî		94b
Gitti zülf-i hevâsiyle mekânın kim bilir	Mahur	Haffafzâde	Çenber	23a
Gönlüm hevesi zülf-i perişâne düşürdüm	Nikriz	Cevher Ağa	Muhammes	14b
Gönül bir pâdişâhın çehre-sâyi âsitânıdır	Hüseyini		Devrirevân	72a
Gönül dâğ-ı gamınla sinede bir şem' uyandırmış	Uşşak		Çenber	32a
Gönül o turre-i meşkin kemende düşmüşümdür	Büselik	Itrî	Zencîr	75a
Gönül ol şuh meh-i ruhsârımı gördün dîdeler Rûşen	Hüseyinîaşîrân			79b
Gör tali'ni bahtını bil eyleme sevda	İsfahan	Kürkçü		20b
Görsem bir lahza ey serv-i hırâmanım seni	Müsteâr			101a
Görüp Meclisde yârımı reşkden dili dâğ dâğ olmuş	Bestenigâr	Mustafa Çelebi	Zencîr	103a
Gözlerim yaşına meyl etse nola ol gülzâr	Irak	Receb	Devrirevân	97b
Gözümden ayn-ı güllendir hezârân gülîstân olana	Büselik		Devrirevân	77a
Güş itmiş çemende hezârın terânesin	Dügâh	Tab'î	Haff	60b
Güş-ı girân nâza erişmez figânım	Uşşak	Derviş Ali	Zencîr	31a
Gül goncelerin yine bahar indi keşûde	İsfahan	Serrac Hasan		21a
Gül yüzlülerin şevkine gel nûş edelim mey	Nevâ	Receb		28b
Gül yüzün seyr eyleyen âlemde bir yâr istemez	Muhayyer		Devrirevân	89b
Gül-deste-i nâzım gel nazın çemenimden	Nühüft	Çorbacızâde	Haff	43a
Gül-i gonca gibidir meh yüzün olma cefâ-cû	Irak		Haff	97a
Gün gibi gösterdi rûyın bir melek-sîmâ güzel	Hüseyini	Müezzîn Çelebi		71b
Günden güne derd-i dilim efzûn edersin	Hüseyini	Tosunzâde		73b
Çamzen ki ola sâkî-i çeşm-i siyeh mest	Bestenigâr	Itrî	Darbıfeth	101b
Hak nazarım tâ beş ruhsarda kaldı	Nevâ	Haffafzâde		29a
Hâk-i kadem geligelürse gözüm üzre	Sabâ			66a
Hâk-i kademin isteyüben yollara düşdüm	Beyâtî			41b
Hâl-i dil-i nâlânıma ey mâh açmaz mısın	Hüseyini			74a
Halk-ı âlem gül seveydi kâşki bülbül gibi	Hüseyini		Devrirevân	71b
Hançer-i cevrinle oldum sîne-çâk	Beyâtî		Devrirevân	38b
Handâne-i terahham dil-i hurrem bilebilmez	Uşşak		Fer'	31a
Hasret hümayâze olmuş helâlin kaşına	Büselik		Muhammes	77a
Hasret-i şive-i refârınla	Beyâtî		Devrirevân	38b
Hasretinle gülşeni bezm olsun mu âfitâb	Hüseyini		Devrirevân	72a
Hasretinle yakdı cânım süz-ı âhi Yusuf'un	Hüseyinîaşîrân	Kürkçü		79b
Hasretinle zâr u nâlân oldu gam bilmez misin	Irak			94a
Hata ey tâze döküldükte bu hüсне bahâ kalmaz	Uşşak		Nimdevr	31b
Hatt-ı izârımı görse senin bu hâletle	Beyâtî	Musallî Efendi	Frenkçin	37b
Hayrân mest tal'at-ı âlem-pesendikem	Irak			94b
Helâk etdi beni gamzen a zâlim	Uşşak	Haffafzâde	Devrirevân	33a

Hem esir-i dâm-ı zülfün hâl-i hattındır gönül	Hüseyini		Çenber	70a
Hemîşe dilde suhan elde sazkarımdır	Sazkâr		Zencir	6b
Her gördüğü periye gönül mübtelâ olur	Büselik	Itrî	Haff	75a
Her gören ayb etti âb-i dîde-i giryanımı	Rast	Hâfız Post	Evfer	5b
Her kaçan câm-ı mey alsam elime rindâne	Bestenigâr		Çenber	101b
Her kâkûle sad-pâre gönül şânelik eyler	Uşşak	Hâfız	Sakil / Remel	31b
Her lahza işim nale ü âh olsun mu	İsfahan	Küçük İmam		21a
Her sohbeti dildar ile mesrur eyledin evvel	Pençgâh	Itrî	Fer'	12a
Herkes mihr ü vefâ 'uşşaka nâz etmek neden	Hüzzam		Muhammes	104b
Hey ağalar çeşmim cellâd	Beyâtî			39b
Hiç anmazsın beni yârim utandın mı utandın mı	Uşşak	Haffazâde	Devrrevân	33a
Hüsündeki bu şeb-i ahsen	Dügâh			61a
Hüsünü gördüm sevdim begendim	Beyâtî	Bâkî Ağa		41a
Hüsünü gördüm sevdim begendim	Beyâtî	Bâkî Ağa		39b
Iyd-gâha çık salın nâz ile ey serv-i revân	Beyâtî	Haffazâde	Devrrevân	38b
Iyd-ı ekberdir cemâlin nice cân kurbân olur	Sabâ			66a
Iyş eylevelim bu gece cânâne bizimdir	İsfahan	Memiş Ağa		17a
İç kanımı gözünle şarab istemez misin	Irak	Hâfız Post	Haff	93a
İnâr-ı pâye-i çeşm-i cihân cihân müstâk	Nühüft	Esad Efendi		45b
İncimce cevriye dâhi olma tâzedir	Uşşak	Hâfız		34a
İste maksûdun külfemden zebânın duymasun	Irak		Devrrevân	97a
İzârın gül gül olmuş büseden dil-dâğ-ı dağındır	Sabâ	Esad Efendi	Çenber	64a
Jâle-veş bir gonca-i rânâya düştü gönümüz	Rast	Kadrî	Haff	5b
Kadindeki hâlet hele tûbâda bulunmaz	Gerdaniye			88a
Kâkûlün arz eyledin sevdâlara saldın beni	Hüseyini	Haffazâde	Devrrevân	72a
Kaldı nakş-ı kâkûlün bu çeşm-i hasret pîşede	Hicâz	Osman Çelebi	Çenber	83a
Kâme meykend hû riyâkî tene nî tânâ tel lel len	Sabâ	Hoca Çarzemân		65b
Kân eylemeden ol gözi hûni hadr itmez	Irak	Haffazâde	Remel	97a
Kâr etti gamın cânıma sultânım efendim	Irak	Haffazâde		94a
Karanfil çeşm-i nergiz zülf-i gül-i ruh ya semendir ten	Rehâvi			11a
Karar itmez ebed bir dem bu cism-i nâtuvan sensin	Beyâtî		Devrrevân	37b
Ki bana ki ol hançer-i berrâne bakarsın	Beyâtî			41b
Kicâ mey nahûrem niklet ne yârem	Beyâtî			40b
Kim vermez idi cânı sana vuslat olaydı	Acem			49b
Kimin cânânesinin söyle bezm-i işretin kimdir	Beyâtî		Çenber	37a
Kimin koynundasın sine-be-sine hem-demin kimdir	Beyâtî		Devrrevân	37b
Kimlerle meyân-ı beste-i âğûş-ı merâ mıdır	Nühüft	Kara İsmâil		45b
Ko ne derlerse desünler yine bir yâr buldum	Nühüft			46a

Kurbanım olam bakma sakın sinemede çâke	İsfahan	Seyid Nuh		21a
Küyunda gönlü yâr gül endâmını buldı	Hüseyni		Evsât	70a
Küyunda çıkup nâz ile cânâne salındı	Rehâvi	Nazım	Remel	9b
Lâleler bezm-i çemende câm-ı işret gösterir	Beyâtî		Devrikebîr	37b
Lisân-ı ehl-i dilde aşk-ı gülzâr ile derler	Uşşak	Hâfiz	Çenber	32a
Mâh-ı noksan irdi hüsnün şu'le tâ benden senin	Hüseyni		Çenber	70a
Matrab ele al sâzını kıl nağme-i dem-sâz	Hüseyni			73a
Meclisde öpüp lalini rindâne doyurma	Irak	Nazım	Remel	96b
Mesrûr olur kaçan ki kapundan sabâ gelür	Beyâtî	Bekir Çavuş	Haffif	37a
Mest olub gülgün açılmışın bu fettanlık nedir	Muhayyer			90a
Mestâne ber u nâme hurşidimiz ez hâne	Hüseyniâşîrân			80a
Mevla nasip edüb yine yâri görür müyüz	Arazbar			55a
Mey ile gelmişken ırk-ı yârin ruh-ı zîbâsına	Beyâtî	Sâlihzâde	Devrirevân	38b
Mir'at-ı dile hüsmile cânâne bakarsın	Beyâtî		Remel	37a
Muhabbetin dilimi dâğ dâğ eder bir gün	Beyâtî	Haffafzâde	Çenber	37a
Murg-ı cân ideyim âteş-i gamda püryân	Irak	Hasan Ağa	Muhammes	92b
Murg-ı dili der-i çenber hicrân eyler	Bestenigâr	Hulus	Çenber	101b
Müjde-i çeşm-i elem dide ol âfet geldi	Hüseyni	Bekir Çavuş	Devrirevân	72a
Müşkil gam imiş gam-ı firâkın	Beyâtî			39b
Müşkil işler dil-rübâ tıfl oldil-şân ola	Hicâz			84a
Nâr-ı hicrânınla ey şuh-ı cihân	Müsteâr		Devrirevân	100b
Nâz edüb ben âşık-zâre sorarsın beni	Muhayyerbüselik		Devrirevân	75a
Nâz idüben âşık-ı zâre sor dersin beni	Muhayyerbüselik	Kudûmî	Devrirevân	90b
Ne âfet dil-rübâsın kim senin aşkın beni aldı	Irak			99a
Ne âl eder bilindi mi o gül' izâr bana	Sabâ	Tosunzâde	Haffif	63b
Ne dem ki kasd-ı dile tîg-i hun-feşân çekilür	Nevâ	Memiş Ağa	Zencîr	26b
Ne gözde eşk demâdem ne dilde zârım olaydı	Irak		Frenkçin	93a
Ne hâlim ey sabâ varır gül-handâne söylersin	Zîrgüle	Haffafzâde	Çenber	68b
Ne meşrebsin behey zâlim ki sormaz benim hâlim	Nevâ		Devrirevân	30b
Ne meyl-i nahl-i gül eyler ne seyr-i gülistân ister	Irak	Hâfiz	Nimdevr	92b
Ne mümkündür dolaşmak zülf-i yarini şaddan sonra				2b
Ne serve meyl eder tab'im ne ar'ar seyr eder cânım	Zîrgüle		Devrirevân	68b
Nedem ki gül-i rûhuna baksâ dil-i şükufe bulur	Nühüft	Tab'i		45b
Nedir bu handeler bu işveler bu nâz u istiğnâ	Nevâ	Küçük İmam		29a
Nevbâhâr geldi bize azm-i gülistân görünür	Sabâ		Devrirevân	64a
Neyleyem sağâr-ı zîbi kefi yâr olmayacak	Nühüft	Haffafzâde		45b
Neyleyem sahn-ı çemen seyrini cânânım yok	Acem		Devrikebîr	47a
Nicedir nice görem sen gül-i nâzın bedeni	Uşşak	Receb		34b

Niçe doyanca görem sen gibi nârin bedeni	Beyâtî	Na'li		41b
Nigâh hayr olunur çeşm-i âfitâb sana	Dûgâh	Esad Efendi	Hafif	60b
Nihâl-i tâzedir kaddin dehânın gonce rûyun gül	Babatahir	Müezzîn Çelebi	Çenber	57a
Niyaz-nâme-i dil yâre bizbân okunur	Büselik			76b
Nüş etmedik gönül dahi mest-i harâb olur	Uşşak	Haffafzâde	Sakil	32a
Nuş eylediğim aşk ile hûn-ciğer olsun	Nikriz	Receb		15b
O çarsûdaki nakd-i niyâza bakmazlar	Uşşak	Hâfız	Muhammes	31a
O mehin gamze-i hu-fâşına kurbân olayım	Büselik	Hasan Efendi	Çenber	77a
O mehveş yine yâd-ı uh ile âh etdim	Irak		Zencir	92b
O nühüfte gamzelerden bunı kim ricâ ederdi	Irak			94a
O şah hüsnüne dem nâme-i firâk okunur	Irak	Itrî	Hafif	92a
O şuh olursa bana Mihribân muradıma	Nühüft	Bekir Çavuş	Zencir	43b
O tıf- ı nûre siyeh gözlümlle cân olur giderek	Hüseyni			74a
Ol ganca femin cümleden endâmı güzeldir	Hüzzam		Remel	
Ol mehin olsam nedenlü mübtelâ-yı fırkatı	Irak	Haffafzâde	Muhammes	92b
Olmuş hüsnün dil ârâz-ı nihânın kim bilir	Sabâ	Itrî		66a
Olsun trâş-ı hatt-ı rûhun sâye salmasun	Sabâ			66a
Olub duşnâma mazhar o şuhun dil eğininden	Nevâ	Hâfız	Devrirevân	26b
Öldü bu gönül dolaşalı zülfüne şeydâ	Hüseyniâşîrân		Muhammes	79a
Öldürdü beni derd-i gamın çâre kerem kıl	Irak	Haffafzâde		93b
Ömrüm hey beded vay belî nâzenin zâlim hey	Büselik	Murad Ağa		74b
Pârelendi pençe-i cevrinle dâmânım benim yeter	Acemaşîran		Devrirevân	51b
Perişân turesin yârin gören levh-i cebinin üzre	Sabâ			66a
Pîr oldı gönül bir nev-restecik olsa	Irak			99a
Pür safâ cuyar imişsin bilmedim	Isfahan			21a
Püster-i hecrinde bilmez hâb râhat ne düğün	Uşşak	Hâfız	Devrikebîr	31a
Rakkâs safâ- kâmet mevzûn ile uyanır	Irak			99b
Revnâk-ı bezm ola dâire-i çiğânemiz	Isfahan	İsmâil Ağa		20b
Ruhların kıldık temâşa zülf-i 'anber fâme dek	Müsteâr	Şorbacızâde	Çenber	100b
Ruhsârına hatt-ı anber-efşân	Irak			93b
Ruhun bir câmile ey şâh hüsnün gül gül olmuşdur	Sabâ		Çenber	63b
Sabah oldu tan yelleri artıyor	Mahur		Devrirevân	24a
Sabr-ı sâmanım harâb itdikde istiğnâları	Hüseyni		Hafif	70a
Sad devletle niyyet-i teşrîf o dem ettin	Nühüft	Bekir Çavuş		46a
Sad nâle edersem dahî ol mâh uyanmaz	Beyâtî	Kürkcü		41a
Sahbâ-yı lebin bâde-i hamrâya değışmem	Babatahir	Haffafzâde		60a
Sakin tâb-ı nigehten rûyına zülfün nikâb iteme	Uşşak		Devrirevân	32a
Sakiyâ meclise gel cismime gelsün cânım	Mahur		Devrirevân	24a

Sana benden efendim tuhfe-i cânım selâm olsun	Hüseyini		Devrrevân	71b
Sana mâil gencineler dilberâ serden geçer	Bestenigâr		Devrrevân	102a
Sanma ki muğân zâhîde peymâne sunarlar	Bestenigâr	Şorbacızâde		102a
Sanma ol gül-çehre ey dil hüsnüne mağrurdur	Irak	Itrî	Muhammes	96b
Sayd eder bin dilî bir damla zülf-i siyâhın	Dügâh	Esad Efendi		62a
Sen benim hiç bilir misin nemsin	Mahur			25a
Senin gibi bana şivekâr olmaz	Nevâ	Haffazâde	Devrrevân	27b
Senin mahzunun olmak bana şâdân olmadan yegdir				2b
Seninçün hâb-ı râhat çeşm-i giryânımla düşmandır	Hüseyini	Bekir Çavuş	Zencir	71a
Sensiz safâ-yı ehl-i muhabbet revâ mıdır	Hüseyinîşîrân	Itrî		79b
Serimde sinede dilde cigerde dâğ olsun	Irak		Haff	93a
Seyr-i gül-i Gülşen bi tevahirâ mest	Rast			4b
Sinemde tâze şerhâların reşk-i bâğ olur	Dügâh	Bekir Ağa	Sakîl	60b
Siyah kâküllerin ol düşmen-i gaddâra çözdürme	Rehâvi	Na'li	Düyek	9b
Sûz-ı cânlar bağışlar cânâ bir cânânımız vardır	Nühüft	Hasan Ağa		45b
Sünbül sünbül siyeh cânım hey hey hey	Hicâz	Itrî		82b
Sünbülî hey sünbülî siyeh belî belî sünbülî	Beyâtî			36b
Şem'-i rûhuna cism-i pervâne düşdüm	Irak		Devrrevân	98a
Şemmedir matlabımız zülf-i semen boyundan	Uşşak	Bekir Ağa	Haff	32a
Şerâr-ı âteş-i dâğ-ı muhabbet cânımı yakdı	Babatahir		Devrrevân	57b
Şimdi gönül âşk-ı dâvânedir	Beyâtî	Musli Efendi		40b
Şimdi meyli gönülümün bir serv-i hoş-reftâredir	Hicâz	Haffazâde	Devrikebir	83a
Şu âlemde bî-vefâ yâr elinden	Beyâtî		Devrrevân	39a
Şu gelen atlı mıdır cânım canânımın	Beyâtî			41a
Şu gelen atlı mıdır canımın canânımın	Beyâtî			40a
Tahammul mülkünü yakdın hele günhan mısın ey kâfir	Hüseyinîşîrân			79a
Ten-i nâdir nâ deredelli tânî ü denî tû dâni	Nikriz		Düyek	13b
Tiğ-i ebrû-yı siyeh-kârma kurbân olayım	Hüseyini			72b
Tir-i müjgân sinede şerha u yâre bir midir	Irak	Itrî		99a
Tül-i emelde kaldı gönül zülf-i yâr ile	Hüseyini			73b
Tûtî-sıfât ol câme-i sebzî giye cânâ	Nevâ	Küçük İmam		29a
Uşşak senin hüsnüne hayran olsun	Mahur	Hasan Ağa		25a
Vârım haberin söyle müddâyı dil-i şeydâ	Şehnaz			86b
Vasf-ı safâ câm-ı gam gûş ider miyüz	Hüseyini		Muhammes	71a
Yâ Rab nideyim bu dil-i süzânıma bilmem	Uşşak	Haffazâde		34b
Yakub-ı beytû'l-hüznü ben bilürim	Hüseyini			73a
Yamandır herinle hâlim bana yâr olmadın gîtdin	Irak		Devrrevân	98b
Yârelendi pençe-i cevrinle dâmağım yeter	Hüseyinîşîrân		Devrrevân	79a

Yârim gibi bir gonca-i handanı kimin var	Irak		Devrirevân	97b
Yeter firkahtinle oldum âvâre	Beyâtî			40a
Yıkarsın hâtırın her dem sebebsiz bî-mürüvvetsin	Hüseyini	Küçük İmam	Nimdevr	71a
Yürü ey sabâ haberim ilet benim âfet-i dil-i cânıma	Nevâ		Hezec	26b
Yüz vechile yâr ise tecelli haberim yok	Uşşak	Receb		34a
Zülfüne dil vermeyen hatır-perişan olmadı	İsfahan	İtrî	Muhammes	18b
Zülfünü görsem izârın üzre ey hûri cemil	Uşşak	Üsküdârî Mehmet Efendi	Çenber	31b

SONUÇ

Güfte Mecmuaları Müzikolojinin alt dalları olan Tarihsel Müzikoloji ve Sistemik Müzikolojinin önemli kaynakları arasındadır. Bazen devrinin bestekârları, makamları, sık kullanılan usulleri gibi bilgileri verirken, diğer taraftan edebî metin yönüyle devrinin şairleri, şiirleri, edebî kültür seviyesi, sanat anlayışı hakkında da bilgiler vermektedir. Eser incelenirken dönemin eserlerinin ne olduğu, nazarı bilgilerin verilip verilmediği, en çok eser veren bestekârların kimler olduğu, hangi makamları ve usulleri kullandıkları gibi meseleler üzerinde durulmuştur.

İlk inceleme ve latinize çalışmasının ardından eser içinde birlikte yukarıda alfabetik listesi verilmiş 328 tane güfte, acem, acemaşiran, arazbar, babatahir, bestenigâr, bayati, bûselik, düğâh, gerdaniye, hicaz, hüseyini, hüseyinaşiran, hüzzam, irak, ısfahan, kürdi, mahur, muhayyer, muhayyer buselik, müstear, neva, nikriz, nühüft, pençgah, rast, rehavi, saba, sazkar, sultani irak, şehnaz, uşşak, zirgüle olmak üzere 33 farklı makam, frengifer, havi, çenber, darbıfeth, devrikebir, devrirevan, düyek, evfer, evsat, fer', frenkçin, hafif, hezec, muhammes, nakşi fahte, nimdevr, remel, sakil ve zencir olmak üzere 19 farklı usul, A'ma, Ahnî Çelebî, Bâki Ağa, Bekir Çavuş, Bıçakçızâde, Cevher Ağa, Çorbacızâde, Derviş Ali, Dimeşkî Hâfız Hân Efendi, Esad Efendi, Hâce, Haffafzâde, Hafız, Hafız Post, Hâfız Rif'at, Hasan Ağa, Hasan Efendi, Hoca, Hoca Çarzemân, Hulus, İtrî, İsmâil Ağa, Kadri, Kara İsmail, Kudûmî, Küçük İmam, Kürkçü, Memiş Ağa, Murat Ağa, Musallî Efendi, Muslî Efendi, Mustafa Çelebi, Müezzin Çelebi, Müezzinzâde, Na'li, Nakşî Hacı, Nakşî Said Ağa, Nazîm, Osman Çelebi, Receb, Receb Çelebi, Rif'at, Sâlihizâde, Serrac Hasan, Seyid Nuh, Şorbacızâde, Tab'i, Tosunzâde, Üsküdârî Mehmet Efendi, Zokakzâde ile birlikte 51 farklı bestekâr, şarkı, beste, kâr-ı nâtık, taksim, yürük semâî 5 farklı müzik formuna rastlanmıştır. Bunlara ek olarak fihristte bulunmayan sultanî irak (vr.93a) makamı görülmüştür. Fihristte bulunan necdî makamı, necdî hüseyini olmalıdır.

En çok beste yapan bestekârın Haffafzâde ikinci olarak İtrî, en çok kullanılan usûlün Devrirevan, en çok kullanılan makamın da Irak ikinci olarak Beyâtî olduğu yukarıdaki istatistiklerde belirtilmiştir. Eserin girişinde verilen usul bilgilerinde bulunan usullerin sadece bir kısmı için örnekler mevcut iken bereşan için hiç örnek verilmemiştir. Fihristte bulunan müberka, yegâh, selmek, zâvil, sümbüle, nevrüz, şurîrap, hümâyun, kûçek, necdî hüseyini, büzürg, evic makamları ile ilgili metin içinde hiç fasıl açılmadığı gibi, fasıl açılan nişâbûr, çargâh, kürdî, uzzal makamlarına da hiç örnek eser verilmemiştir. Bundan dolayı metin içinde ki makam fasılları dikkate alınarak güftelerin makamları belirlenmiştir. Fihrist rast makamı ile başlayıp hüzzam ile bitmekte, usul

bilgileride darplarını da vermek suretiyle semaî ile başlayıp darbıfeth ile sonlanmaktadır. Eserin fihristinin önceden hazırlandığı ve fihriste göre içeriğin düzenlendiği görünmektedir. Her makamın hangi sayfalarda olduğu hemen makam altlarına sayfa numaraları yazılarak gösterilmiştir. Eserin müellifi ve yazım tarihi belirlenmiştir. Eser Mevlevî geleneğinden olan Hafız Abdülbakî tarafından 1774 (h.1187) senesinde yazıldığı anlaşılmaktadır.

Eserin incelenmesinin ardından ortaya çıkan yeni verilerin; alanın uzmanlarınca yeniden değerlendirilmesi, hiç bilinmeyen bestekârlar hakkında biyografilerin oluşturulması, bilinen bestekârların bilinmeyen yönlerinin olup olmadığına bakılması, usul ve makam bilgilerinde de aynı metodun takip edilmesiyle Türk Mûsikîsi tarihi ve nazariyesi adına önemli kazanımlar elde edileceği kanaatindeyiz. Biz bu çalışmamıza saydıklarımızı dâhil edemedik, takdir edilmesi gerekir ki bilinmeyen bir bestekârın biyografisini oluşturmak bile tek başına yoğunlaşılması gereken bir konudur. Özetle; güfte mecmualarının çalışılması, tez konuları olarak önerilmesi, bu mecmualarda verilen nazari ve tarihî bilgilerin alanının uzmanlarınca değerlendirilmesi faydalı olacaktır. Güfte mecmuaları Müzikolojinin kaynaklarından biri olduğu için bu alanda eksik nazari ve tarihî bilgileri tamamlama olasılığı bulunmaktadır. Ayrıca repertuar tespiti, eserlerde değişiklik ve çeşitlerinin ortaya çıkması gibi hususiyetleri de ortaya koyması açısından önemlidir. Sadece Türkiye kütüphaneleri değil bütün Osmanlı coğrafyası kütüphanelerinin taranması literatüre hâkimiyet ve farklı detayları ortaya koyması adına iyi olacaktır. Örneğin: Sarayevu Kütüphaneleri'nde Hamdi Hasan tarafından yapılan araştırma bu konunun önemini ortaya koyması açısından güzel bir örnek teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

Akdoğu, O. (1989). *Türk Müziği Bilbliyografyası 9.yy-1928*. İzmir: Ege Üniversitesi DTMK Yay. No:89.

Al-Muneccid, S. (1966). Arabça Yazmaların Neşir Kâideleri. *A.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XIV, 245-262 Çeviren: Mehmet Hatipoğlu.

Ateş, A. (1945). Metin Tenkidi Hakkında. *Türkiyat Mecmuası*, VII, 253-267.

Behar, C. (1992). *Zaman, Mekân, Müzik*. İstanbul: Afa Yayınları.

Çetin, N. M. (1991). Yazma Eserlerin Tanınması. *İlim ve Sanat* (30), 59-64.

Çıpan, M. (2010). *Derviş Avnî Güfte ve Şiir Mecmuası*. Konya: T.C. Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müd. Yayınları - 24.

Çıpan, M. (1999). Osmanlı Dönemi Güfte Mecmuaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Osmanlı Dünyasında Şiir Uluslararası Sempozyumu*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.

Doğrusöz, N. (1993). *Hafız Post Güfte Mecmuası*. İstanbul: İTÜ Yüksek Lisans Tezi.

Doğrusöz, N. (2001). Hafız Post Mecmuasının Türk Müziği Eğitimi Tarihine Getirdikleri. *Müzikte 2000 Sempozyumu*, (s. 139-147). Ankara.

- Hasan, H. (1987). *Saray-Bosna Kütüphanelerindeki Türkçe Yazmalarda Türküler*. Ankara .
- Özcan, N. (1982). *XVIII. Asırda Osmanlılarda Dinî Müsikî*. İstanbul: (Basılmamış Doktora Tezi), Marmara Üniv. Sosyal Bilimler Enst.
- Özkeçeci, İ. (1992). *Türk Tezhib Sanatı ve Tezyini Motifleri*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayın No:15.
- Popescu - Judetz, E. (2007). *A summary catalogue of the Turkish makams*. İstanbul: Pan.
- Uslu, R. (2007). *Fâtiḥ Sultan Mehmed Döneminde Müsikî ve Şems-i Rûmî'nin Mecmûa-i Güfte'si*. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti.
- Uslu, R. (2006). *Muzikolojinin Kaynakları*. İstanbul: İTÜ Vakfı.
- Uslu, R. (2001). Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler. *Müzikte 2000 Sempozyumu* (s. 158-165). Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Uzun, M. (2003). Mecmua. *Diyanet İslam Ansiklopedisi* (Cilt 28, s. 265-268). içinde Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Üngör, E. R. (1981). *Türk Musikisi Güfteler Antolojisi* (Cilt I-II). İstanbul: Eren Yayınları.

EK 1:Güfte Mecmuasının zahriye sayfasında bulunan makam fihristi.

